

Előfizetési díjak:

Egész évre	16 frt.
Félévre	8 frt.
Negyedévre	4 frt.
Egy hónapra	1 frt 50 kr.

Egy szám ára 5 kr.

Közvetítőknél számlák nem adatik.

Hirdetési díjak:

Egy négyzetcentiméternyi tér ára 3 kr. 6 járók, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

— Nyitott sora 25 krajczár. —

MAGYAR POLGÁR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

„MAGYAR POLGÁR” KÖNYVNYOMDAJA.

Belkölöpczka 4. sz.

Megjelenik mindennap, vasár- és ünnepnapok kivételével.

Használatlan kéziratok nem adatkak vissza.

Névtelenül beküldött közlemények nem közlötnek.

KOLOZSVAR, JANUAR 28.

Az erdélyi részek

népesedési, közművelődési, politikai és közgazdasági szempontból.

VIII.

Szólunk a felsőbb tanintézetekről, szólunk a középiskolákról, hátravan, hogy szóljunk még a népiskolákról.

1870-ben volt az erdélyi részekben 2654 népiskola, 3430 tanítótól és 145,866 tanulóval. A tankötelesek száma volt 356,062 s ebből járt iskolába 145,866 = 40,96%. A tankötelesek és iskolába járók viszonyai következők voltak:

	tan köteles	iskolába járó
magyar	112,922	47,439 = 42,01%
német	37,971	30,283 = 79,75%
oláh	204,622	67,865 = 33,16%

Érdekes megjegyezni, hogy ugyanakkor Magyarországon a magyar tankötelesek 51%-a, a németeknek 67%-a s az oláh tanköteleseknek 27,67%-a járt iskolába; tehát az erdélyi részekben a magyar elem hanyagabbul, a német és oláh pedig szorgalmasabban járta az iskolát, mint a haza királyhágón tuli részében.

Anépiskolákba járó összes tanulóknak 32,52%-a magyar, 20,76%-a német és 46,52%-a oláh volt.

A tanítók fizetése tett összesen 413,225 frtot s a tanítói fizetés átlaga volt 120 frt 48 kr. (A királyhágón tuli részekben 208 frt 87 kr.)

Már most lássuk a helyzetet tizenhárom év múlva: 1883-ban. Ekkor a népiskolák száma már 2978, tehát 324-gyel több, mint 1870-ben; — a tanítók száma 4035, tehát 605-tel több, mint 1870-ben; — a tanulók száma 215,873, tehát 70,007-tel több, mint tizenhárom év előtt. — A tankötelesek száma volt 305,984, tehát 50,078-czal kevesebb, mint 1870-ben, — a mi a nagy gyermek-halandóságra és még egyéb okokra vall. Különböző országok is hanyatlóban van a tanköteles gyermekek száma, a mi az erdélyi részekben annyival érthetőbb, mert — mint már e cikksorozat elején kimutatva volt, az erdélyi részek általános népessége nem szaporodott, hanem fogyott 1870-hez képest.

De ezen tankötelesek közül iskolába járt 1883-ban 215,873, tehát 70,55 százalék, a mi harmincz százaléknál javulást jelent 1870-hez képest. — Mind a mellett e tekintetben az országos átlag alatt maradtunk az erdélyi részekben, mert az orsz. átlag sze-

rint a tankötelesek 78 százaléka járta az iskolát 1883-ban.

Az erdélyi átlag alatt marad hat vármegye: Alsófehér, hol a tanköteleseknek csak 59,6%-a, Csik, hol a tanköteleseknek 70 százaléka, Hunyad, hol 68,68 százaléka, Maros-Torda, hol 52 százaléka, Szolnok-Doboka, hol 54%-a és Torda-Aranyos megye, hol 63,68%-a a tanköteleseknek járja csak az iskolát.

A legelső erdélyrészi vármegye e pontban N-Küküllő, hol 88 százalék, utána következik Udvarhely megye, hol 84,24 százalék, Kis-Küküllő, hol 82,68 százalék, Brassó megye, hol 81,78%, Szeben megye, hol 80%-a a tanköteleseknek jár iskolába. Mint látjuk, a szász-lakta vármegyék járnak leginkább elől jó példával.

A népoktatás-ügy jelentékeny fejlődéséről tesz tanúságot továbbá az is, hogy a tanítók fizetése összesen tett 1883-ban 1.152,796 frtot, vagyis 739,571 frttal többet, mint tizenhárom év előtt. A tanítói fizetés átlaga volt akkor — mint láttuk — 120 frt 48 kr, most pedig 285 frt, tehát 164 frt 52 kr-rel nagyobb most az átlag, mint akkor volt.

A néptanítók anyagi helyzetében tehát jelentékeny javulást constatálhatunk ezen nem egészen másfél évtizednyi idő alatt, a mit főleg az állami népiszkolai tanítók tisztességesebb díjazásának lehet tulajdonítani, vagyis leginkább az állami díjazás emeli annyira, hogy főszegét, mint átlagát a néptanítók fizetésének. De itt is alatta maradtunk az országos átlagnak, mely 414 frtot teszen. Ez azonban megmagyarázható az erdélyi részi kicsinyesebb és szegényesebb viszonyokból. Legrosszabbul vannak fizetve kétségkívül az oláh néptanítók. A tanítók fizetése tekintetében nyolcz vármegye marad az erdélyi átlag alatt: Alsófehér (hol a tanítók fizetésének átlaga 241 frt), Fogaras (244 frt), Hunyad (249 frt), Kis-Küküllő (196 frt), Maros-Torda (272 frt), N-Küküllő (257 frt), Szolnok-Doboka (214 frt) és Torda-Aranyos megye (243 frt). Legnagyobbak a tanítói fizetések Brassó megyében, hol az átlag 462 frtot tesz, mely tehát felülmúlja az országos átlagot is. Csikmegyében 394 frt, Udvarhely megyében 301 frt az átlag.

Most vegyük szemügyre az iskoláztatást a fajok szerint. Az 1883. évben a népiskolákba járt 215,873 tanulóból magyar volt 78,957, német: 29,795 és oláh: 107,108. Százalékokban szól-

va az iskolába járó tankötelezetteknek volt:

36,56%-a magyar,
13,80%-a német,
49,61%-a oláh.

Ezen adatokat a hasonnemű fennebbi adatokkal szembeállítva, kitűnik, hogy a 13 év alatt a magyar és az oláh elem gyarapodott a népiskolákban, a német elem pedig fogyott. És pedig szaporodott a magyar elem 31,518, az oláh 39,243 tanulóval és fogyott a német elem 488 tanulóval.

Azonban míg eddig azt láttuk, hogy egy a magasabb tanintézetekben, mint a középiskolákban a magyar elem abszolút többséggel bír, — a népiskolákban kisebbségben van, úgy, hogy (1883-ban) a német és román ajku tanulók együttes száma 57,946-tal mult felül a magyar ajku tanulók létszámát. Ha már most ez időszak mérlegét megcsináljuk, azt tapasztaljuk, hogy 1883-ban a magyar elem helyzete, azaz számereje a népiskolákban kedvezőtlenebb, mint volt 1870-ben, a mikor a német és román ajku tanulók együttes száma csak 50,709-czel mult felül a magyarság létszámát.

A közoktatási organismus legelső régióiban, a népiskolákban állunk tehát a legrosszabbul. E tekintetben az országos tanügyi helyzet is ilyen, habár nem épen így kedvezőtlen reánk nézve, mert az összes népiszkolai tanulók közül 877,656 = 49,95% magyar és 879,180 = 50,05% nem-magyar. Az erdélyi részekben tehát itt is az országos átlag alatt maradtunk, még pedig jóval, bár országosan is kisebbségben vagyunk a népiskolák körében. Csak hogy e kisebbség egy esekelőtörédek 40,05% hányával a felét teszi a tanulók összes létszámának.

Kisebbségben vagyunk pedig azért, mert, a miniszteri jelentés szerint is, az 1882/83. tanévben több, mint 195,000 magyar tanköteles nem járt iskolába (!). Ez horribilis szám egy kultúr-nemzetnél! Nemcsak kulturailag, de és főleg nemzeti szempontból, felette káros állapot ez, mert népünk, jól tudjuk, épen az alsó rétegekben mutat, kell iskoláztatás hiányában, nagy hajlamot arra, hogy más nyelvcsoporthoz olvadjon.

A tanulás belőle az, hogy szigorubban kell kezelni a tankötelezettséget. A kormánynak pedig tervszerűen kellene eljárni az állami népiszkolák felállításával. Olyan pontokon, mint pl. Czegléd, melyről legutóbb olvastuk, hogy állami iskolát kap, hol a madár is magyarul

dalol, hol a nép s a felekezeti, mint általában az alföldön, magyarosabb levén, könnyűszerrel bírja meg az iskolafentartás költségeit, czéltévesztett dolog állami népiszkolákat emelni, vagy fentartani. Annyi, mint hegyre hordani a földet. Ez által a különböz is szűk körben mozgó közoktatási budget pénzereje elvonatik olyan pontokról, melyeken égető szükség volna állami tanintézetekre s a hol ez intézetek számszorosán több szolgáltatást tennének a nemzetnek: ott, hol a magyarság egyfelől számban gyenge, másfelől pedig más fajokkal érintkezik s tartani lehet attól, hogy ez érintkezés faji jellegének kárával történik. A mi állami intézet az erdélyi részekben van, az nem elég. Egész sereg ilyen intézetekre van szükség. De erről külön más alkalommal.

Az erdélyrészi kultúregylet ügyében

A „Brassó” legújabb számában vezércikket találunk, dr. W. I. aláírással. A cikkből adjuk a következők részét:

Különösen reánk erdélyiekre nézve kétszeresen szükséges egy közművelődési egylet, mert mi, magyarok, a szász és román nemzetiségek között élve, sok helyen éppen ezen idegen nemzetiségek kultur-törékvesei következtében nemzetiségünkben már is egészen ki lettünk vezköztetve és a közművelődési egylet sürgős megeremtése égető szükség már csak azért is, hogy a jövő nemzedéket az idegen nemzetiségek törékvesei elől elvonjuk és hogy a már elhódítottakat visszaszerezzük — megmentsük.

A kultúregylet alapításának szükségességét tehát mi is belátjuk, mert abban első sorban nemzetiségünk fentartása és megővésének czéltudatos törékvesét ismerjük fel; a főkérdés azonban, mely különösen minket, a szászöldön élő magyarokat első sorban érdekel, az, hogy mi módon, minő eszközökkel hason ezen kultúregylet megkivált nálunk és hogy vajon egyáltalán remélhető-e az, hogy az eddigiek után egy ily egylet megalakuljon és hogy hatásosan működök is?

A mód és az eszközök, melyekkel egy kultúregylet Erdélyben hatni hivatott, nem lehet egyforma egész Erdélyben, mert a viszonyok mások a tisztán magyarok által lakott helyeken, mások ott, hol a románság van majoritásban és mások a szász földön, hol a magyarság is egész más bánásmódban részesül, mint bárhol mássutt; így például, míg a románság által majorizált helyeken az eloláhosodott magyarok visszaszerzése érdekében magyar iskolák felállításra és magyar papok elhelyeztetése után fog kelleni működni, a szász földön ezekre szükség nincsen és ezen eszközök célra nem vezetnének.

Itt nálunk, a szász földön, a kultúregylet tevékenységére nézve némileg mintaképül szolgálhat a szászok tevékenysége, melyet évszázadok óta követnek; és azon intézmények, melyek a szászok tevékenységének hathatós támogatásul létesítettek.

Igy a ki a szászok viszonyait ismeri, tudja, hogy kezdettől fogva minden község oda

törökdedt, hogy községi vagyonra tegyen szert s hogy ezt gyarapítsa, minek következtében a legtöbb község tetemes vagyonnal bír; tudja, hogy ezen községi vagyonból tetemes rész iskolák felállítására, dotálására, fentartására, tanítók külföldön leendő kiképzetésére, szóval kulturcélokra fordítatik, mely törékves következtében minden szász iskola a kor igényeinek megfelelően, a kellő taneszközökkel van ellátva, van építve és berendezve; és a tanítók legnagyobb része a külföldi egyetemeket látogatva, a szükséges tudományos műveltséggel is bír; és tudja, hogy majdnem minden község takaré- és kisegítő-pénztárt alapítva, a községi lakosok hiteligenyeit fedezi, megővő ez által a községi tagokat az uszorrától és attól, hogy birtokaik idegen kézre jussanak.

Szász polgártársaink ezen intézményeinek köszönhetik csak, hogy nemzetiségük eddig fentartani és megővni tudták; mert hiába! a tőke és a hitel, mint mindennél, egy a művelődésnél és a nemzetiségi érzelmek ápolása és fentartásánál is nagy tényező.

A kultúregylet alapítását ép ezért első sorban a földhitelintézet felállításától kell föltételeznünk, annyival inkább, mert sok helyt az idegen nemzetiségek kezében levő pénzintézetek dominálják népünket; mert anyagi erő nélkül a szellem is gyenge és mert ezen a téren a pénz és a hitel a kultúregylet működésének egyedül biztos alapja.

A hazai közlekedés.

Közlekedésünk terén jelentékeny reform a közlekedési tanács föllállítása, mely által az idevágó ügyek előkészítése kivétellett a miniszteri bürokból s mintegy a nagyközönségnek adott át. E tanács, br. Kemény Gábor közhelyesséssel találkozott alkotása, hétéfőn tartá alakuló gyűlését, melyet a szakminiszter egy nagyfontosságú programbeszédrel nyitott meg. Azoknak, kik a kormányt folyvást gondolat- és eszmészegezéssel vadolják, elég csak e beszédet is felmutatnunk, hogy állításaik czélatosságát föltárjuk.

Br. Kemény Gábor miniszter e beszédben előadta közlekedésügyünk multját, megösmertette a jelen állapotot s fejtette a kormány jövő törékveseit. Szóval: egy igen figyelemreméltó programot mondott oly ügyben, mely tulajdonkép gazdaságunk és fejlődésünk alapját képezi. „A közlekedési eszközök nemcsak az ipar és kereskedelem kifejlődésének alapfeltételei, de nélkülök kifejlett politikai és társadalmi élet, jelen korunk civilizációjának megfelelő politikai és igazságszolgáltatási adminisztráció, sőt az ország véderéjének kellő ki-fejlesztése sem lehetséges.”

Ezek a miniszter szavai, mik élénk bizonyítékai annak, hogy kormányunk át van hatva közlekedésügyünk fontos-

TÁRCZA.

Irma.

— Elbeszélés. —

I. Fejezet.

A vendég.

— Mégis tulajdos nagy próbára teszi türelmét az a Károly! Ezt kiállani képes nem vagyok! — kiált fel Irma, dolgozó-asztaltól felugorva. Tűje, a helyett, hogy mint rendező, szorgalmasan járt volna le s alá a rá-mára feszített, virágfűzért ábrázoló himzésen, tétlenül pihent rajta, s Irma gyors mozdulatával az egész himzést a földre huzta.

Hirtelen élénk pir borítá arcát. A lármát, melyet a lehulló ráma okozott, gondolatvilágából a valódiába helyezte őt át, s a mint munkájáért lehajolt, szégyelte, hogy ennyire képes volt magáról megfeledkezni. Két nagy könyöccsepp tolt szemeibe, a mint visszaült munkája mellé, s észrevétlenül gördült alá szép, üde arczán.

„Oh Istenem! Istenem! bár lenne egy lény, kiből feltétlenül megbízhatnám, ki előtt képes volnék feltárni keblem legrejtettebb érzelmait. Kénytelen vagyok mindent magamba fojtani és olykor igen szerencsétlennék érzem magamat. S a szép, szőke leány kezére támasztotta fejét és keservesen zokogott.

Írmának mi oka lehet a bánatra, kérdez né minden felületes szemléző. Van egy jó anyja, vannak feltételei, kiket szeret és főleg vagyoni állása is olyan, mely ha nem is engedi meg neki, hogy kedvteléseire pazarul költsön,

a szükségesnél mégis jóval több kényelemben részesíti. Ezt bizonyítja, hogy egyebet ne említsünk, csinos, izléses szobája is. Egy világos, barátságos kis hely, melyből a kertre, tóra gyönyörű kilátás nyílik s melynek alaklaim felfutó rózsák kiváncsián igyekeznek a szobába tolni fejcskékiket. Hiszen Irma is csak olyan, mint rendesen minden fiatal leány, ki az életet nem ismeri s ki képzelt bánat felett töpreng, mert az élet nem tanította meg még igazán szenvedni. — Valóban felületes szemléző az, ki így ítél s vagy már elfelejtette saját fiatal korát, vagy már akkor is annyira hatalmában volt korunk realitások irányának, hogy nem tudta, hogy a fiatal szív bánaa lényegesen különbözik a későbbi évek bánatától s épen mert még tapasztalatlan, őszintebb, mélyebb fájdalmat érez minden csapás felett, mi érzelmvilágát éri, mint később, mikor kedélyünkön bizonyos elfásultság vesz erőt s mikor azt főleg csak az élet anyagi kérdései képesek mélyebben érdekelni.

Lassanként csendesedik az Irma zokogása is, fürteit homlokáról kisimítja, s gondolatai más irányt látszanak venni, egy ima rebben el ajkán: Istenem, ha már megengeded, hogy érzelmeim felébredjenek, hogy tudjak szeretni, hogy tudjam, mi a szerelem, tégy boldoggá ez érzelemben, tégy boldoggá mindketőnket egymásban és egymás által!

Azt mondják, hogy az igaz szívből fakadó ima megnyugvást ad, megerősödvé érezük magunkat, ha a mindenható előtt keserveinket kiönthetjük, legelrejtettebb vágyainkat feltárhathatjuk. Nem egy 18 éves, hívő, szerető leány eszmekörébe tartozik az a keserű gondo-

lat: vajjon imádságunk által érünk-e el valamit, vajjon a gondviselés figyelme kiterjedhet-e egyesek bajaira, s nem tekint-e őket csak mint az összes nagy világégyletem gépezetének jelentéktelen tényezőit.

Mint az egésznek részei, birnak ugyan némi jelentőséggel, de egymagukban csak elenyésző parányok.

Irma felkelt, a tükörhöz lépett piros szemét megnézni, aztán illatos vízzel megmosva azokat, elkezdett a sírás jeleit eltávolítani. Mit is felelhetne anyjának, ha kérdőre vonná?

Soha e szót, hogy szeret, hogy Károlyt szereti, az első szerelem egész hevével, egy éveken át magába fojtott érzelmei intensív erejével kimondani képes nem volna.

Lódobogás hallik, egy sebesen ügető lónak közeledése. Írmának eláll lélekzete, lábait gyökeret látszanak verni a földre, szeretne ki nézni az ablakon, s alig bír nagy későre oda vándorogni. A lovas már leszállott, nem lát-ható, de a ló, — az óvé! Örömjungjogó gyermekhangok ütök meg fülét. „Mama, mama, itt van Károly! jere hamar! Hát Irma hol késik oly soká? Tudja Károly, Irma nagyon fog magának örülni, ő nagyon szereti magát, szól a kis 10 éves Bella, miközben egészen oda simul a fiatal emberhez, s bizalmasan megfogja kezét.

Irma e szavakra szobájában elpirul, s úgy tetszik neki, mintha szíve heves dobogását Károly lenni is meghallhatja. Azok a gyermekek miért is kutyognak mindig, gondolja magában, a mint örömtől reszkető kezeivel, haját hirtelen feltűzi. Különb, még ha mondják is a gyermekek, hogy Károlyt szeretem,

nincs ebben semmi meglepő. Nem a legjobb barátok vagyunk-e emberemlékezet óta? Milyen sokat játszottunk együtt hajdan, mennyit olvastunk együtt később és most? Az Irma arca csak úgy ragyog a boldogságtól, a mint gondolatát befejezetlenül hagyja. Rég elfelejtette már a hullott könnyeket, kételyeit és futva haladt le a lépcsőn, le a nappali szobába, hol a vendég és a család együtt vannak.

Mosolygó ajkain, fénylő szemein, a valódi boldogság, a tiszta szerelem ömlik el. — Az anya fájdalmasan összerenzen, midőn belépő leányára tekint. E pillanat elég volt neki arra, hogy leányát egészen átértse, feltett titkát kitalálja. Szegény gyermekem! sóhajt fel magában. Istenem vezérel, oltalmazd őt! És Károly? Alig nyílik az ajtó, felugrik helyéről, Irma elibe siet, s híven gyermekkori szokásához, megcsókolja őt. Nem veszi észre a leány, mily mélyen, mily öntudatosan elpirul (ezt csak az anya látja) s izgatott, élénk modorát csupán az érkezése felett érzett örömmel tulajdonítja.

— Nemde örülsz nekem kedves Irmám? Én is úgy örülök, hogy végre láthatlak. Azt hittem, már meg sem érem ezt a percet. Nem haragszol reám? Még eddig mindig megtartottam neked tett ígéreteim, most e körülmények azt teljes lehetetlenné tették, sőt még az írásban is gátoltak.

Egy kicsit nehezteltem, az igazat megvallva. Nem tudtam, mire véljem hosszú hallgatásod, látogatásod elmaradását, de most már jól van minden, a többit majd elbeszéllek neked.

Károly az Irma székéhez huzta székét, elkezdtek beszélgetni, s oly boldogok voltak

mindketten. Irma a jelenben élt, nem gondolt a jövővel, csak azt érezte, hogy boldog, mert szeret. Károly pedig többször kiáltott fel magában: „Be szép kis leány lett Irma és milyen igaz részvételt a régi barátjához. Egy év alatt mennyit fejlődött, mennyire megszépült. Vajjon nem szerelmes már is valakibe. Az első tél nagy esemény egy fiatal leány életében; holnap, ha kimegyünk az erdőbe sétálni, meg kell hogy gyónjon nekem.”

Nem beszélhetek kizárólag egymással e délután, mert a gyermekek, a kis Bella és a nálánál egy évvel fiatalabb Lajos folyton igénybe vették figyelmüket, s Károly sokat kellett hogy nekik beszéljen utjáról, melyet ez évben, tanulmányai befejeztével, Német-, Francia- és Angolországban tett.

És Irma milyen figyelemmel csüggött ajkain! Mily boldog volt, mikor hangját hallotta, s mikor Károly átadta neki azon csekély-ségeket, melyeket számára az uton vett, jelöl annak, hogy kedves pajtásáról, barátnéjáról ott sem feledkezett meg. Károly egészen otthon érezte magát e kedves körben. A két család közel szomszéd volt falun, s a telet pedig mindkettő Pesten töltötte. A gyermekek gyakran jöttek össze, s főleg egy időben, midőn még a Rónay fiú, Béla élt, Károly egész heteket töltött nála. 18 éves korában vesztette el fiát Rónayné, épen midőn hegadni kezdett azon sebb, melyet férje halála okozott neki. A csapás iszonyúan lesújtotta őt, egy időben minden vigasztalás iránt közönyös maradt, s csak Károly, kinek kezét is az utolsó percekben sem bocsátotta el, tudott enyhítő könyveket csalni szemeibe, midőn óraszámra a kedves halotról be-

sága által; valamint eddigi tényei, eddigi politikája csak megnyugtathatnak közlekedésünk további rendezése iránt.

Közlekedésünknek háromféle ere van: a kő-, vas- és vízi utak. Az elnököl miniszter mindháromra nézve tüzetesen nyilatkozott, kifejtve a kormány legközelebbi szándokait s ismertetve a kormány előtt lebegő vezéreket, melyek közt legfőbb az, hogy kormányunk a közlekedés fejlesztésénél nem a finansziákra, hanem a gazdasági érdekek kielégítésére volt, van és lesz főtekingtetel.

Kútink állami és megyei utakra oszlanak, s leginkább behálózják az erdélyi részeket, hazánk felső és a Dunántul eső vidékeit. Az Alföld Magyarország nyerterményeinek valódi éléskamrája, talajviszonyai miatt ily utakban leginkább szűkölködik, miért is ott vicinális vasutakkal és a vízi-utak fejlesztésével kell a közlekedés emelésére hatni.

Hanem azért megfelelőbb vidékeken a kútak szaporítása is mindenesetre nagy szolgáltatokat tesz a közlekedésnek. Ezek lesznek a vas- és vízi-utak természetes táplálói-ei, melyek nélkül meg nem élhetnek. Ez utak szaporítása azonban egy nagy kérdéssel: a közmunkaügy rendezésével áll kapcsolatban. A szakminiszter részletesen felsorolja azon visszasságokat, méltánytalanságokat, munkaerő-, pénz- és idő-vesztetéseket, miknek közönségünk jelenleg ki van téve, s kijelenti, hogy az ide vonatkozó törvényjavaslat munkában van. E javaslat vezéreivel — mint a beszédből kivettük — országos hálózat előre és törvényhozásilag való megállapításának elvetése, s e helyett a helyi érdekek előtérbe nyomulása, s a közmunkaügy országos kezelése lesznek.

A kormány helyes közlekedési politikája, s azon áldozatok és erőfeszítések, miket e politika érdekében kifejtett, leginkább kitűnnek a vasutaknál. Itt valóban büszke lehet a kormány az elért nagyszerű eredményekre.

Ujabb alkotmányos életünk alig talált itt egy pár kész és egy pár készülő vasutat. A jelen kormány pedig — mint br. Kemény helyesen megjegyzé — talált inséges vasutakat vasuti politika nélkül. Vasuti politikánkat e kormány teremtetette meg. És pedig úgy, hogy jelenleg biztosítva van hazánk domináló helyzete délkelet, dél, délnyugat és Fiume, valamint Bécs felé és jelentékeny befolyásunk van biztosítva északra és északkelet felé Galícia irányában.

Kormányunk azonban nem akar megpihenni e babérok. További terveinek tetemes része épen minket, erdélyrészeket érdekel, a menyinyben az államvasut-hálózat keleti kiegészítéséről van szó. Beszkidtől Brassóig, Brassótól Orsováig csatlakozás szükséges. Valamint a helyi érdekű vasutak fejlesztésére is épen itt fordít kormányunk a jövőben legnagyobb figyelmet, mert Beszterce-Naszód, Csik-, Udvarhely- és Háromszék megyékben, melyek egy láncolatban hazánk keleti és délkeleti széléit képezik, még mindig hiányzik a vasut. Hasonlag kiegészítést igényel az anyának és egyes szavát ismételte. A könyvek lassanként enyhülést hoztak számára, az Irma közbejött betegsége pedig, midőn megmutatta neki, hogy még van felteni való kincese, visszaadta öt gyermekeinek.

Károly ezután is gyakori vendég volt a háznál; a Béla életében kezdődött pajtáskodás közöttük lassanként őszinte barátsággá fejlődött, mely Irmanál öntudatlanul, de annál biztosabban, hovatovább mindinkább más jelleget öltött.

Hogy vádolta most magát az anyja, hogy e nagy barátságát nem igekeztetett volt annak idején kissé mérsékelni. Nem gondolta volt meg eléggé, mily veszélyes egy fiatal leányra nézve, ha kizárólagos pajtása egy nálánál idősebb, ennélfogva okosabb fiú, ki mindenütt oltalmazóként lép fel mellette s kivel megszokta közölni minden gondolatát és érzését. Nagy bánatában elmerülve, elmulasztotta volt lelkileg is szépen fejlődő leányának bizalmát megnyerni. Tudta, hogy leánya szereti, a mint csak gyermek anyát szeretethet; de nem volt meg közöttük az a baráti viszony, mely, az anyja által helyesen gyakorolva, egyedül képes az ifjú lányt visszatartani attól, hogy titokban ápoljon érzéseket, reményeket, melyek egész életére döntő befolyással lehetnek. Es most késő volt. „A virágnak megtiltani nem lehet.“ Az anyja észrevette a ragyogó, boldog arczon a köny nyomaikat látta a szeretetet sugárzó szemeket, a mély elpirulást, izgatott modort és tudta, hogy Irma, kit eddig gyermeknek tartott, már többé nem az; a szerelem felnyitotta szeimeit, megtanította már is, mit tesz az életben boldognak, mit szerencsétlenné lenni. — Ha Károly viszonzozza Irma érzelmait, akkor Rónaynének nem bánatra, de a

nyel nálunk a n-szebeni és petrozsényi s a Királyhágón túl több zsák-vasut.

Főczél lesz tehát jövőre a még hiányzó befolyásnak különböző pontokon való megszerzése, hogy ez által az állam minden irányban urálja a helyzetet, s megfelelő tarifapolitikával gazdaságunk és iparunk gyámlatására siessen. E végből még inkább kiterjeszti figyelmét a vicinális vasutakra is.

Itt ismét az a vezérelv lebeg a kormány előtt, hogy a vicinális vasut építessék valóban az illető vidék összetett erején s az illető vidék igazi érdekeinek előmozdítására; mert ha pénzintézetek elegendnek a dologba, akkor ezek nyerneik intézésénél és kezelésénél domináló befolyást, legtöbbször az illető vidék hátrányára. A vicinális vasuti bank alapítása tehát nem tartozik a kormány kedvezé eszméi közé. E nézeteket magunk is helyesleljük, hozzáadva minden esetre azt, hogy ez esetben az államnak kell készen lennie a szükséges segélynek talán nagyobbmértvű megadására.

Végre vízi utainkról szól a miniszter, ezeknek eddigi fejletlen voltát csekély belkereskedelmünknek tulajdonítva. De miután különösen vasutaink nagyobb arányokat vettek, kormányunk a vízi utakra, mint aránylag legolcsóbb s teherszállításokra leghálásabb közlekedési erekre, a jövőben még nagyobb gondot fordít.

Főczél a Duna szabályozása, melyre nézve a törvényjavaslat már benyújtott és a Vaskapu szabályozása, melyről a törvényjavaslat rövid időn benyújtatik. Ezeket kiegészíti a Tiszának folyamathatban levő ármentesítése és ezzel kapcsolatos szabályozás; továbbá a Szamos, Maros, Dráva és Száva hajózható részeinek szabályozása, a Ferencz és Béga csatornák kijavítása, összeköttetésbe hozása és ezek folytatása a Szávára vagyis a fumei irányra.

E körben forogtak báró Kemény Gábor miniszter nagyfotosságy fejtegetései, melyekből egy részt megérthettük azt, a mit az ellenzék sehogys akar megérteni, hogy pénzünk egy tetemes része hova ment, más részt megnyugvást merithetünk arra nézve, hogy kormányunknak e téren is öntudatos, helyes programja van, melyet a viszonyok miatt lassan bár, de következetesen igyekezik megvalósítani.

Ily eljárás pedig legalkalmasabb eszköz az üres támadások lefegyverzésére.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése jan. 27-én.

A közoktatási költségvetés mai folytatós tárgyalásánál Rakovszky István tartott igen érdekes és rokonszenven s nagy figyelemmel fogadott beszédet a siketnémák ügyéről. Herman Ottó a hülyék ügyét ajánlta meg a miniszter figyelmébe. Pulszky Ferencz a muzeum kérdésében beszélt, sajátos modora kiváltságos különözségeivel kérve a ház, illetőleg a miniszter jóindulatát arra, hogy a muzeumtól az idén ne követeltesse az a kilenc ezer forintnyi megtakarítás, mely a budgetbe föl van véve. — A költségvetés egy későbbi tételét, a történeti muzeum költségére fölveti összeget, melynél Fenyvessy Ferencz megsür-

legnagyon öröme van oka, mert keresve sem kapna vót, ki kívánságának minden irányban, jobban megfelelné, de nagyon is jól tudta Rónayné, hogy az élet csak igen ritkán teljesíti kívánságainkat, éppen azért félve nézett gyermeke jövője elé.

Egész délután, egész este figyelemmel kísérté Károlyt, de látta, hogy érzése Irma iránt nem egyébé még őszinte barátságágnál. A fiatal ember egészen elfogulatlan volt, az ő szívet nem érte még eddig a szerelem fellanyyozó ereje, beszélt utjáról, terveiről, de mi sem távolabb a 23 éves ifjú gondolataitól, mint a házasság. Irmarra pedig legkevésbé gondolt ilyen értelemben, gyermekkorától megszokta volt őt testvéreinek tekinteni.

Midőn Irma „jó éjt“ mondott anyjának, ez a szokottnál hosszasan tartotta leányát átölelve, szeretett volna neki szólni, de érezte, hogy már nem avatkozhatik többé e dologba és félt, hogy ha talán mégis csalódott volna, ne ébresszen beleszólása által leányában oly érzelmeket, melyektől őt megövíni szeretne volna. Irma későre aludt el. A bánatos hetek után érzett nagy boldogság nem hagyta pihenit. Délután már azt hitte, hogy Károly nem szereti, megfedlekedett róla, azért nem is, azért nem jön hozzá, egy egész évi távollét után és most? Itt van, mit sem változott, épen olyan jó hozzá és bizalmas vele, mint volt eddig. „Istenem, be szép az élet! Hála neked, hogy az embereket boldogságra teremtetted! Tartsd meg számunkra ezt a boldogságot éltünk végeig és örökj az én Károlyom felett!“

(Folytatása köv.)

gette a muzeum megnyitását, Pulszky Károly használt fel, hogy elmondja a házban első beszédét. Alapos képzettségű, felszólalásában biztos szóknak bizonyult. Azon utalása, hogy a fővárosban a különböző muzeumok s a vidéki muzeumok működése egymással rendszeres összhangba hozhassák: általános méltatásra talált.

Az egyházi czélok cziménél felszólalt Fenyvessy Ferencz, a ki e tételnél a párbér nagy horderejű kérdését hozza szőnyegre. E kérdés már régebben lappang, a saját tüzetesen tárgyalta azt, s concret esetek alapján felszólította a kormányt, hogy intézkedjék e sok surlódást előidézett ügyben. A cultusminiszter nemcsak nem rendezte a kérdést, de ellentétes határozatai által csak növelte a zavart. Szólv hivatkozott Timon Ákosnak a párbérről irt jelles könyvére, melyben az ügy részletesen tárgyalva s a kormány álláspontjának helytelen-sége kimutatva van. Szólv ezután történeti jogi fejtegetések alapján azon meggyőződésének ad kifejezést, hogy a párbér kötelezettség nem dologi, hanem személyi teher. A miniszter rendelkezési valóságos üszköt dobta a felekezetek közé s szólv már a vallásos béke érdekében sürgeti ez ügy rendezését. Szólv ezután az alsó clerus szomorú anyagi helyzetére tér át s bizonyítja, hogy az semmi kárpótlást sem kapott lemondott jogaiért. A vallásalapot nem oly czélokra kell fordítani, mint eddig, hogy t. i. helyreállított templomokat, hanem kell, hogy belőle a parochialis szervezet fejlesztessék s az alsó papság sanyaru anyagi helyzete könnyítessék. Szólv figyelemzeti a házat, hogy a curia legközelebb dönteni fog néhány vitás párbérkérdésben s ha esetleg kimondja, hogy a párbér nem dologi teher, akkor a szegény papok egy része el fog esni az eddig élvezett jövedelmétől is. Szólv a kormány sürgős kötelezettségnek tartja, hogy a párbért rendezze, főleg elvárja ezt szólv a cultusminiszteről, a ki a minap kijelenté, hogy az alsó papság sorsa szíven fekszik. Szólv az ezredéves jubileumot nem a Lipótvárosi bazilika kiépítése, hanem a vallásos béke megalkotása által szeretné megünnepelelni.

Ezután a következő határozati javaslatot terjeszti elő: Utasittatik a vallás- és közoktatásügyi miniszter, hogy tegyen kezdeményező lépéseket még ez időszak alatt a párbérügyek általános rendezése tárgyában.

Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi miniszter: Nagyon jól tudom, t. ház, hogy függő kérdéseket tisztázni kell, mert ha a kellő időben nem tisztáztatnak, végre is nem oldatnak meg soha, de megtűretnek. Ezt a módot pedig én nem szeretem. Nem hiszem azonban, hogy nagy kérdéseket egy parlamenten bantant bezzéddel elintézni lehetne. (Ellemondás a szülő balon.) Ebben nincs semmi. Más ember is megteszi és ennek folytán hozandó határozat által lehet tisztázni. Hogy mily természetű a párbér, arról nagyon sokat lehet mondani.

Anyai tény, hogy igen gyakran dologi természetű, mert szerződésen alapul, másutt személyes praestatio. A hol controvers kérdések keletkeznek, ott egyetértve az igazságügyi és a helyi hatóságok által, a párbér állapítottunk meg, hogy a bíróságok elé jöjjen a kérdés. Ha ez nem fog segíteni, akkor más utóhoz kell folyamodnunk, törvényes provisióll kell gondskodnunk. Mindenesetre megnehezíti és elodázza a kérdés megoldását az, hogy igen sok helyen a parochia ennek következtében összedől — ha csak más módon kellő kárpótlást nem kap. Es ha egy krajczárt sem fogok költeni a lipótvárosi bazilika felépítésére és a kassai templom kijavítására a vallásalapból, mely most jobban jövedelmez és kezeltek, mint valaha, az a kárpótlás még sem fog ki-kerülni.

Ez nehezíti a kérdés megoldását. Egyéb-iránt, minthogy ez inkább morális természetű kérdés, igérem a t. háznak, mert nem tisztán tárczám kérdése, hogy a bel- és igazságügyminiszter urakkal komolyan fogom tárgyalni az ügyet. (Helyeslés.)

En a vallási béke érdekében is óhajtom ezen kérdés megoldását. Ami azon szemrehányást illeti, hogy a vallási alapnak nem teladadta templomokat építeni és tatarozni, ez nincs praecisirozva.

A t. képviselő urnak valaki mondta, hogy az cassa parochorum. De annak más rendeltetése is van. És mit mondott volna a t. ház és a t. képviselő ur is, ha megengedtem volna, hogy Magyarország legszebb temploma összeroskadt volna. Pedig ez történt volna a kassai templommal, ha fel nem karolom a dologot.

Vajjon a katolicizmusnak becsületére vált volna-e, ha a vallásalap segélyével nem indítottam volna meg a lipótvárosi bazilika kiépítését, ha ott türtem volna tovább is azt a romot a város közepén. Ezt a szemrehányást én igen könnyen eltűröm. Ismétlem, igérem a t. háznak, hogy miniszter-collegámmal igen komolyan fogok ez ügygyel foglalkozni, de bizonyos dolgokra nézve nem lehet napot határozni, főképp ha a dolog oly természetű, hogy törvényhozásilag tisztázandó. Épen a zsidóházasági törvényjavaslat mutatta meg a mult évben, hogy nem lehet ily kérdéseket bármely percben napirendre hozni. Kérem a t. házat, ne méltóztassék elfogadni a határozati javaslatot. (Helyeslés jobbfelől.)

Szilágyi Dezső nem érti, miként lehet egy sarkalatos törvény, melyet még a Bach-kormány sem mert érinteni, nem kötelező a szabadelvű kormányra. Az 1791/XXI. t.-cz. a párbér kötelezettségét az acatholicusokra nézve megszünteti. A párbér kötelezettség tehát személyi természetű és nem dologi teher. Másrésztől az is kétségtelen, szólv szerint, hogy a kir. curia, melynek háta mögé akar bujni a kormány, nem illetékes arra, hogy ily közjogi kérdésekben döntsön, különösen midőn világos törvénynel szemben kell döntenie. (Helyeslés a baloldalon.) Szólv megengedi, hogy lehetnek esetek, midőn a bíróságok vannak hivatali ítélőre a tekintetben, vajjon személyi járandóság természetével bír-e, avagy dologi természetű valamely kötelezettség? Igy lehetséges, hogy valaki a parochialis kötelekben eladja birtokát egy acatholicusnak és magánjogi szerződésben kiköti, hogy azt, a mire mint a parochialis kötelekben fennálló kötelezettséggel ő tartozik, azt az új bír-

tokos teljesítse. Most tartozását mindenki átvállalhatja magára, de ilyen magánjogi átvállalás azzal a hatálylyal nem bír, hogy dologi jog-gá változzék át.

Es ha az illető új birtokos magánjogi szerződésből megszegi, az elvállalt kötelezettséget teljesíteni nem akarja, akkor vétethetik igénybe a bíróság; de a curiára az egész ügy nem tartozik. (Helyeslés a bal- és szélső baloldalon.)

Végül három pontban reasummálja szólv a mondottakat és kéri kimondatni, hogy a párbér tisztán személyi teher és ennek viselésére csak azok kötelezvék, a kik a parochialis kötelekben állanak.

Ily értelmű utasítást is kíván kiadni a hatóságoknak követést véget. Másodszor oly ügyekben, a hol párbér fizetések magánjogi utatvállaltatnak, a felmerülő illetékességi kérdésekben esetről-esetre a magánjogi bíróság dönt. Harmadszor a kath. lelkészek kárpótlására első sorban a vallásalap jövedelmei fordítottassanak. Különbösen szólv csatlakozik Fenyvessy Ferencz határozati javaslatához, melyet a maga részéről is elfogadásra ajánl. (Helyeslés a baloldalon.)

Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi miniszter: Megengedi a t. ház, hogy mindekelőtt óvást teszek azon nyilatkozat ellen, hogy én és általában mi, a középkori nézeteknél hódolunk. Azt hiszem, hogy e tekintetben egyetértünk. Valamint a képviselő ur, ugy mi is a középkori nézeteket mindnyájan régen fel-függesztettük a szegre.

De valamint egyrészt a közigazgatási és kulturális politikában mi is az előhaladó kor emberei vagyunk, mint ő: más részről szintén meg van bennünk is a hajlam, hogy tiszteljük és végrehajtjuk a törvényeket s főleg tisztelben tartjuk a vallásügyi törvényeket.

En nem vagyok barátja annak, hogy más confessiohoz tartozó ember egyházi terhet vállaljon, a protestans a katolikus lelkészszel s a katolikus a protestans lelkészszel szemben s bármilyen czim alatt ily adózások.

En egészen úgy interpretálom a törvényt, mint az udvari cancellaria és a helytartó tanács, de úgy ezek, mint később a Bach kor-szak is, mindamellett elismerték azt, hogy vannak esetek és ezek a tények bizonyítják, mikor a párbér dologi természetű és a törvény dacára a visatio canonica megálapodásainak, mintegy magán természetű szerződésnek tekintessék.

Szilágyi Dezső: Kimondatott ismételtén, hogy nem az.

Trefort Ágoston: Nem tartván magamat oly alapos juristának és ily fontos kérdésben kizárólag saját nézetemet nem követvén, ez ügyben is felvilágosítottam magamat a magyar positiv jog szempontjából és később a minisztertanács elé vittem az ügyet.

Mi nem is mondtuk ki határozottan és általában, hogy dologi és nem személyes ezen teher, csak annyit mondtunk, hogy oly egyes esetekben, mikor a kérdés kétséges, ezek felett a bíróság döntsön.

Egyébiránt azt ígérhetem, hogy alaposan meg fogok vitatni a kérdést, mert kíváncsian annak oly megállapítása, mely minden felekezet jogos igényeinek megfelelő. Valamint tudvalevő dolog, hogy a hol ily veszteségek következtében a lelkészek a kárpótlást igénybe veszik, azt meg is kapják, mert első sorban a vallásalap feladata a congrua fedezése, de bizonyosan meg fog változni a dolog, ha a vallásalap, habár templomok építésére egy krajczárt sem fog adni, még sem lesz képes a hiányt fedezni.

Felszólalásomat csak azzal zárom, hogy nagyon szivesen fogom meg egyszer tanulmányozni miniszterhátsaimmal együtt és ha szükséges, annak idején törvényjavaslatlál lépékel fel. De a kormányunk törvényjavaslatlál csak akkor lehet fellépni, ha biztos az iránt, hogy az törvénynyé is fog válni. (Helyeslések.)

Következett a szavazás Fenyvessy Ferencz határozati javaslata fölött. Mellette szavazott 90, ellene 112 s így az 22 szótöbbséggel elvetették.

Ezután megszavaztatnak egyházi czélokra 310.000 frt, nyugdíjakra 146.960 frt.

A közoktatási költségvetés tárgyalása befejeztetvén, következett volna az igazságügyi budget. (Felkiáltások: Holnap!)

Tisza Kálmán miniszterelnök megjegyzi, hogy maga is belátja, miképp az igazságügyi vitába most tíz percczel 2 óra előtt belefogni nem lehet. De figyelemzeti a házat minapi szavaira, melyekkel ajánlotta az üléseknek 3 óráig való meghosszabbítását, a mit a jelen esetben ismételve ajánl, annál is inkább, mert az általános vitára már is számosan jelentkeztek. Indítványozza, hogy az ülések az általános vita alatt délután 3 óráig tartassanak. (Általános helyeslés.)

A ház a miniszterelnök javaslatát elfogadta.

Elnök ily értelemben mondja ki e határozatot s az ülést berekeszti.

Az eloláhosodás.

Topánfalváról vesszük a következő sorokat:

Ha valamely betegséget sikerrel és gyökeresen akarunk gyógyítani, szükséges, hogy a kórt, vagyis a betegség lényegét alaposan megismerjük.

Ilyen veszélyes betegség mi nálunk erdélyrészeknél az eloláhosodás a vidéki alsóbb néposztálynál, melynek főoka szerintem egyrészt az, hogy a magyar parasztság legnagyobb részéből a faj iránti érzék kihalt.

Az eloláhosodás hathatós eszközül tartom már az oláhok vallását is:

Mert az oláh pópák által megszentelt víz eláll — állítólag — századokig is, anélkül, hogy megromlana. Az oláh pópák értenek az ördög üzéshez is, mely egy kiváltság folytán nem csekély jövedelmek részesévé válnak. Templomaik harangjai fölszentelvék jégesők stb. elűzésére, melyek el is üzik például a jégesőt, ha a kel-

lő időben azokat megkonganatni el nem mulasz-szák.

Tagadhatlan, hogy a czeremoniás oláh isteni tisztelet hat a mivelletlen tömegre.

Ismerek sok oly községet a Sajó mentén, hol reformátusok laknak, kiknek templomuk és egyházi czélokra használandó pénzük is volna, de papjuk, vagy legalább kántorjuk nincsen, mivel ezt a különben nagyon tisztelt consistorium talán feleslegesnek tartja.

Ezek folytán a református hívek, denique magyarok, annyira elfeledik a magyar szót, hogy egymás közötti rendezes oláhul beszélnek, mivel — mint ők maguk bevallják — jobban megértik egymást. Igy az öregek! az ifjabb nemzedék, fájdalom, már nemcsak nem beszél, de nem is érti a magyar szót.

Ez mind lehetséges, gondolja magában a tisztelt olvasó, de azt alig ha elhiszi, mi pedig beigazolható valóság, hogy többek között csak a szolnok-dobokai szász bréthei volt református papot, Jakabházy Dánielt emlitem, ki máig is él, harangoztatott közelgő fergetegek alkalmával s templomázások után a templomból kijövet annak ajtajában magyar hivatit ilyen formán szólítá meg: „Nó dá fi o plaje mune, Gyuri bácsi?“ (No Gyuri bácsi, lesz-e holnap eső?) mire persze az egész bréthei magyarság oláhra fogta. — Fájdalom, ily van, mert hát „piscis a capite totus.“

Erdélyes, hazafias papok és tanítók sokat tehetnének a magyarosodás érdekében.

Julius.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, január 28.

* Egy előkelő hölgy tollából lapunk tárczarovatában ma érdekes elbeszélés közlését kezdjük meg, „Irma“ czimen. Az elbeszélést a kolozsvári női társaság egy előkelősége irta. Felhívjuk a szép műre olvasóink figyelmét.

* Jókai Mór, mint jelzők, szombatn reggel érkezik városunkba s vendégünk lesz vasárnap estig. Ide jövétele, tudvalevőleg, az „Arany ember“ előadásával áll közvetlen kapcsolatban; városunk közönsége azonban örömmel ragadja meg az alkalmat, hogy irodalmunk első jelesének közöttünk időzését megünnepelje. Dr. Haller Károly, korán fölismervén e tekintetben a közhangulatot, tegnap délután értekezletet hívott össze, mely az ünnepélyességek fölött több órán át tanácskozott. Az értekezleten képviselve volt a társadalom minden rétege s főelvül kimondatott, hogy a fogadás és megvendégelés az egész város közönsége nevében, társadalmilag történjék. E végre 30 tagból álló bizottság alakult Dr. Haller Károly elnökelete alatt. Ez intézi szombatn reggel a fogadást a vasutnál, hol a városi közönség részéről Dr. Haller Károly tart üdvözlő beszédet. Gondoskodva lesz továbbá a Nemzeti szállodában Jókai szokott szállásáról s vasárnap déli 2 órakor tiszteletére díszbe béd rendeztetik a Vigadóban. Ennek rendezésére külön bizottság küldetett ki. A fáklyászenéről első sorban az egyet. ifjúság gondoskodik, a közönség támogatása mellett. A bankett alkalmára pedig a karzati és ablakhelyek a nők részére lesznek berendezve. Ilyen jegyeket, később közlendő időn tal, Bogdán István főtéri kereskedésében és Böckel Károly üzletében lehet váltani, az első sorba 2, másodikba 1 forintjával, mely jövedelem közzélmra fordittatik. A helyek berendezését s a jegyek elárulását a jótékony nőegylet és árvaház elnöknői s illetőleg tagjai voltak szivesek elvállalni. — A bizottság a legnagyobb buzgalmat fogja kifejteni, hogy Jókai Mór körünkben magához s Kolozsvár városához méltó fogadtatásban részesüljön. A színházlátogató közönség iránt való tekintetből, gondoskodva lesz arról is, hogy Jókai ugy szombatn, mint vasárnap megtekinthe az előadást, hogy a színház mindkét rendbeli közönsége élvezhesse személyes jelenlétét.

* Jókai-bankett. Koszorus költőnk, Jókai Mór tiszteletére vasárnap, febr. 1-én d. u. 2 órakor a redoute-ban rendezendő bankettre a jegyek Bogdán István és Böckel Károly urak kereskedéseiben válthatók. Nemkülönbön felirakozhatni a következő ivtartóknál: dr. Haller Károly, dr. Jenei Viktor, Benigni Sámuel, Kovács János, dr. Szász Béla, Sándor József, Hegedűs István, Krasznai Mihály, Balogh József, Matolay Károly. Megjegyzendő, hogy a jegyek csak péntek estig láttatnak el, azontul jelentkezések nem fogadtatnak el.

* Jókai Mór ünnepélyes fogadtatásának megszervezése végett egyetemünk polgársága ma (szerdán) d. u. 6 órakor az egyetemi kör helyiségében értekezletet tart.

* A városi bizottság pénteken, folyó hó 30-án s esetleg folytatásúl a rákövetkező napon mindenkor délután 3 órakor, a városi ház nagytérben rendes közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. Szentesített törvényzikkék bejelentése. 2. Belügyminiszteri leiratok: a/1) a költőzködési szabályrendelet tárgyában; a/2) a számonkérőszék tárgyában (egyuttal annak megalakítása választás útján); b) Miniorich Károly nyugalmazott polgármester nyugdíj tárgyában; c) a főtéri r. kath. templom körüli épület lebontása tárgyában. 3. Pol-

ditása van írva. Minden Demostenesnél szebben beszél a tett. Várjuk a tettet!...

Azon indítvány, hogy a magas kormány egy zab-triure, szecskavágó- és sorvető gépek ingyenes küldésére kéressék fel, határozattal emeltetett. Ezen indítvány abban leli indokát, hogy míg egyfelől a kisorsolódó gépek az egyleti pénztárnak bizonyos jövedelmet biztosítanak, másfelől azoknak a gazdaközönséggel leendő megismeretetésére, illetve terjesztésére kedvező alkalom nyújtatnék.

Egyhangilag elhatározott az is hogy gazdasági egyletünk a magyar országos gazdasági egyletek szövetségébe lépjen.

Szabó István szombathelyi földbirtokos azon szíves ajánlata, hogy saját birtokterületén különböző takarmánymagvakkal kísérletet teszen, s az eredményről a gazdasági egyletnek referálni fog, köszönettel fogadtatt.

— És valóban méltán a köszönet, mert Szabó István ajánlata által a gazdaközönségnek kiváló szolgálatot tesz akkor, midőn alkalmat nyújt meggyőződést szerezni arról, hogy a mi sovány talajunkon és sziklás hegyoldalainkon minő takarmányok termelhetők legelőnyösebben.

Elfogadtattott továbbá egy kertészeti szakosztály felállítása iránti indítvány; a részletek kidolgozásával és foganatosításával a választmány bízott meg. Ezzel kapcsolatosan elhatározta a közgyűlés, hogy addig is, míg a választmány a kertészeti szakosztályt szervezné, azon néptanítók jutalmazására, kik a gyümölcs-termelés terén a legtöbb eredményt fogják felmutatni, 50 forint díjazással.

Öröndetes meglepetéssel fogadta a közgyűlés elnök főispán azon előterjesztését, hogy többet két székes kanczát fognak az országos kiállításon kiállítani.

A kormány azon intézkedését, mely szerint egyletünk kezdeményezésére a tavaszon, itt helyett Székely-Udvarhelyt, egy tanműhelyt összekötött patkó tanfolyamot fog megnyitani, a közgyűlés öröndetes tudomásul vette.

Végül fel kell még említenem a közgyűlés azon határozatát, hogy a m. kir. földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter urhoz indokolt feliratot intéz, kérve, hogy kádicsfalvi Török Györgyöt, ezt a derék és kitűnően végzett fiatal gazdaszert, a takarmány-kezelés és tejgazdaság tanulmányozása végett Algába küldje ki. Ezen határozat hozatalánál az lebegett a közgyűlés szeme előtt, hogy Török György később, szerzendő tapasztalatait, gazdaközönségünk javára nagy előnnyel értékesítheti.

Ezzel elnök főispán az ülést, illetve a jelen rendes közgyűlést a jelenlevők lelkes eljenzése között bezárja.

Kénosy Béla.

— A kolozsvári kereskedelmi- és ipar-kamarát arról értesítette a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter, hogy a bécsi cs. kir. gazdasági egylet folyó évi március hó 27., 28. és 29-én hízó háziállat-kiállítást rendez Bécsben. A bejelentések legkésőbb folyó évi február hó 20-ig a kiállítási bizottsághoz: Comité für die V. Mastvieh-Ausstellung in Wien, I. Herrengasse 13. küldendők be. Ezen kiállítás a mezőgazdasági gépek- és eszközökre is kiterjed. Tekintettel a bécsi piacnak a magyarországi hustermelésre való befolyására, e fontos körülményre felhívjuk a hízalást rendszeresen üző gazdákat, uradalmak és gazdasági iparvállalatok figyelmét. A kiállítás részletesebb programja a kamara irodájában megtekinthető.

— Pozsonyi szarvasmarhavásár. (Kaufmann Mór és fia jelentése.) Pozsony, jan. 27. Felhajtattott 1635 darab szarvasmarha és pedig 1321 db magyar és 314 db német marha; faj szerint volt köze 1505 db ökör, 16 db bika, 101 db tehén és 13 db bivaly. A nagyobb felhajtás az árak csökkenését eredményezte minden minőségű 1 fttal mm.-kint. Miután azonban vevők szép számmal voltak jelen, az egész állomány eladatott.

Magyar hízó ökök 52-60 frton, első minőségű 61-63.50, kivételesen 64-64.50 frton kelt. Stern J. Budapesti 63, egy másik tétel 60, Grünwald és tsa Budapesti 63.50, Linczer Károly és fia Budapesti 63 és 64.50, Brüll Sámuel N.-Váradról 60, Moskovitz Adolf N.-Váradról 62, Popper-testvérek Gajtáról 64.50, Pollák és Popper Nagy-Födmesről 59, Pallák-testvérek Várkonyból 58 és 56.50, Scheiber Josefne Tárnokról 57, Fischer Lipót Bánkezi 55, Fuchs Lipót Cráborból 54 frton, Stern J. Kossuthról 52 frton, Neumann-testvérek Aradról 61 és 63.50, Mittemann F. D. és fia Aradról 63, a jőzsefvárosi szeszgyár részvénys. Temesvárról 63 frton adták el ökröket métermázsánként.

Erdélyi ökökért Sigmund-testvérek Kolozsvárról 62, Nagy Gyula S.-Szentgyörgyről 56 frtot kaptak mm.-kint.

Német hízó ökök 58-65 frton, kivételesen 67 frton kelt. Grünwald és tsa Budapesti 65, Linczer Károly és fia Budapesti 64, Schleich Benő Bécsből 67 frton adták el ökröket mm.-kint.

Magyar paraszt ökök 50-55 frton kelt. Weiss Adolf B.-Csabáról 53 frtot kaptak.

Szerbiai ökökért Maties Ilya 51 forintot kaptak.

Tehén 51-60, bika 54-58, bivaly 43-45 frton kelt.

Felelős szerkesztő:
AJTAI K. ALBERT.
Laptulajdonosok:
K. PAPP MIKLÓS ÖRÖKÖSEI.

Nyilttér. *)

FOGFÁJDALMAKAT

akár odvas fogak által, vagy bármily más okból származottakat, az elismert kitűnő hatású **indus kivonat** elhárít, esetleg rögtön csilapít.

Valódi kapható 35 kros haconokban **Kolozsvárt Wolff János és Valentini** Ad. gyógyszerészeknél. **M. Váshelyi** Hufiljesz K. keresk. **Szamosújvárt Placintár D. gyógyszerésznél.** (13-16.)

*) E rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősséget nem vállal a Szerk.

HIRDETÉSEK.

Férfi és női lábbeli raktár.

Matutsek József

több rendbeli országos és világi kiállításon érdem-éremmel kitüntetett

Férfi- és női lábbeli-üzlete

Kolozsvárt, bolt főter 17. sz. a.

Ajánlja férfi- és női lábbeli cikkekkel nagy választékban ellátott raktárát. Azon helyzetben van, hogy minden megrendelést lehető legrövidebb idő alatt teljesíthet s nem kímél semmi fáradságot, hogy a t. köröség minden kíváncsainak teljesen megfelelhessen. Vidéki megrendelések postautánvét mellett pontosan teljesíttetnek. 315 51-*

Kitűnő, ártalmatlan, hasznos és illatos.

EMINENT.

Ezen már sokszor hasznosnak bizonyult szer az arcbőrt, nyakat és kezét üdén és egészségesen tartja, eltávolít mindennemű tisztatlanságot és foltot a bőrről és bársónyszerű lágyaságot és finomságot kölcsönöz annak.

Rögtön eltávolítja a korpát a fejbőről, s ezáltal megakadályozza a haj idő előtti kihullását, erősítőleg hat a fejbőrre, miáltal a hajnövekedést nagyban elősegíti.

NÉLKÜLÖZHETŐVÉ TESZ MINDEN MÁS NEMŰ HAJKENŐCSÖT.

Egy üveg ára, használati utasítással 85 kr.

Valódi kapható

CSAPÓ SÁNDOR üzletében Kolozsvárt.

Elküldési főraktár:

F. STENNER gyógyszer.-nél BRASSÓBAN.

Tanítók, hivatalnokok

és oly állású emberek, kik a jobb körökben megfordulnak, tisztességes mellékkereset-höz juthatnak, egy keresett finom iparcikk eladása által. Szíves ajánlatokat „Consum” jegy alatt elfogad Heinrich Schalek. Wien Wollzeile 14 sz. 54 1-8

Haszonbéri hirdetés.

A kolozsvári határon, Szamosfalva közvetlen közelében, az országúton fekvő, mintegy **85 hold** területű szántó és kaszáló, jó lakházzal, kerttel, nagy kő-istállóval, csűrrel, s egyáltalán mindennemű gazdasági épületekkel kellően felszerelve, haszonbérbe adatik. Bővebb felvilágosítás kapható, s a részletes feltételek megtudhatók tulajdonosnő özv. Dr. Szóts Józsefnél belső-közp-utca 22-ik szám. 33 4-6

Birtokrendezési hirdetmények.

Sz. 76-1885. Hirdetmény. (50 3-3)

Közhírré tétetik, miszerint Oláh-Dellő községe határának tagosítása megengedősége feltételeinek kinyomozása végett folyó évi február 26-án d. e. 9 órakor Oláh-Dellő községében tárgyalási határ-

Bittner's CONIFEREN-SPRIT

nevé gyógyszernek egyetlen beteg-, vagy gyermekszobából sem kellene hiányozni; fertőtlenítő szer az a legpompásabb hamisíthatatlan erdőillattal különösen ajánlandó a Bittner-féle „coniferen-sprit” a gyermek-betegségeknek, gyermekágyas asszony szobájában és minden járvány alkalmával. — Minthogy a Bittner-féle „coniferen-sprit” az örökzöld fenyőfa gyögyerejének ismert gyanta illatú, aether-olajos anyagait összpontosított alakban magában foglalja, a Bittner-féle „coniferen-sprit” nevű gyógyszert a tüdő- és torokbajokban minden orvos ajánlja. Bittner-féle „coniferen-sprit” kapható kizárólag a következő cím alatt:

Jul. Bittner, Apotheker in Reichenau, N.-Ö.

Ára egy üveg „coniferen-sprit”-nek 80 kr., 6 üveggel 4 frt. egy szabadalmazott szórókészülék 1 frt 80 kr. 694 9-12

Kapható Kolozsvárt Székely M. gyógyszer.

Valódi csak ha a védjegygyel el van látva! A szab. szórókészülékben: „Bittner, Reichenau, M.-Öe” czég van beöntve.

A „Magyar Polgár” és a legújabb felszerelt KÖNYVNYOMDÁJA

KOLOZSVÁRT belső-p. u. 1.

Vidéki megrendelések azonnal eszközöltetnek.

TANKÖNYVEKET Kis és nagy

FALRAGASZOKAT 4-ed, 8-ad és 16-odrét

HIRDETME NYEKET Eljegyzési és esketési meghívókat levél- vagy kartonpapirosra

TÁNCZRENDEKET Üzleti könyveket mintá szerint

KÖRLEVELEKET Kereskedelmi és iparosok részére

Birtokrendezési nyomatványokat Földkönyveket

Birtokleveket Felvállal mindenféle könyvnyomdai munkálatokat

FOLYÓIRATOKAT Hivatalos nyomatványokat

HETILAPOKAT Diszesebb KÖNYVEK nyomtatását

Hivatalos táblázatokat, minta beküldésre, 24 óra alatt elkészít

ARJEGYZÉKEKET Üzleti hártványokat Diszes

Névjegyeket a legújabb felszerelt

plakátokat Gyászjelentéseket

szeszszimléket bor-, sör- és

iparosok részére